

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ - ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Α΄ : **ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ - ΧΩΡΟΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ**

ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Επιμέλεια: Γιώργος Μαρνελάκης

Η σύνταξη ενός κειμένου όπως εργασία για μεταπτυχιακό μάθημα ή μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία απαιτεί *σαφείς και ακριβείς αναφορές στο βιβλιογραφικό υλικό που έχει χρησιμοποιηθεί*. Το κείμενο είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει *παραπομπές στη σχετική βιβλιογραφία* και στο τέλος της εργασίας παρατίθεται *λίστα με όλες τις βιβλιογραφικές αναφορές στις οποίες παραπέμπει το κείμενο και μόνο αυτές*.

Η αναφορά στο βιβλιογραφικό υλικό γίνεται συνήθως με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

α) σύστημα Harvard

Η παραπομπή γίνεται **εντός κειμένου**. Το επώνυμο του/της συγγραφέα και το έτος έκδοσης του βιβλίου ή άρθρου εμφανίζονται σε παρένθεση μέσα στο κείμενο.

π.χ. (Ρηγοπούλου, 2003).

Σε περίπτωση που έχουμε δυο συγγραφείς, παραθέτουμε και τα δυο ονόματα.

π.χ. (Massey και McDowell, 1984).

Σε περίπτωση που έχουμε τρεις ή περισσότερους/-ες συγγραφείς, παραθέτουμε το πρώτο όνομα ακολουθούμενο από 'κ.ά.' ή '*et al.*'

π.χ. (Bell *et al.*, 1994).

Σε περίπτωση που έχουμε περισσότερα από ένα βιβλία ή άρθρα του/της ίδιου/-ας συγγραφέα και του ίδιου έτους έκδοσης, εισάγουμε αριθμηση με μικρά γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου μετά το έτος έκδοσης.

π.χ. (Golding, 1993α), (Golding, 1993β).

Σε περίπτωση που παραθέτουμε αυτούσιο απόσπασμα από βιβλίο ή άρθρο, το βάζουμε μέσα σε εισαγωγικά και παραθέτουμε και τον αριθμό της σελίδας στην οποία βρίσκεται το απόσπασμα.

π.χ. (Haver, 1996, σελ.67) ή (Haver, 1996: 67).

Αν το απόσπασμα είναι εκτενέστερο από τρεις σειρές, το παραθέτουμε σε ξεχωριστή παράγραφο με μεγαλύτερα διαστήματα από την άκρη της σελίδας δεξιά και αριστερά, χωρίς εισαγωγικά.

Σε κάθε περίπτωση, τα πλήρη στοιχεία του βιβλίου ή άρθρου παρουσιάζονται στη **λίστα με τις βιβλιογραφικές αναφορές** στο τέλος του κειμένου —σε αλφαβητική σειρά κατά το επώνυμο του/της συγγραφέα— με τον εξής τρόπο:

— για βιβλίο

Το όνομα του/της συγγραφέα ακολουθείται από έτος έκδοσης, τίτλο βιβλίου (με *πλάγιους χαρακτήρες* ή **bold** ή υπογράμμιση ή οποιοδήποτε συνδυασμό των παραπάνω —αν υπάρχει υπότιτλος, καλό είναι να περιλαμβάνεται), τόπο έκδοσης (πόλη) και εκδότη.

π.χ. Ρηγοπούλου, Π. (2003) **Το Σώμα: Ικεσία και Απειλή**. Αθήνα: Πλέθρον.

— για συλλογή άρθρων

Όπως πριν —η διαφορά είναι ότι στη θέση του ονόματος του/της συγγραφέα μπαίνει το όνομα του/της επιμελητή/-τριας, με την ένδειξη (επιμ.) ή (ed.) ή (eds).

π.χ. Μακρυνιώτη, Δ. (επιμ.) (2004) **Τα Όρια του Σώματος: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις**. Αθήνα: Νήσος.

Leach, N. (ed.) (1997) **Rethinking Architecture: A Reader in Cultural Theory**. London: Routledge.

— για άρθρο σε συλλογή

Το όνομα του/της συγγραφέα ακολουθείται από έτος έκδοσης, τίτλο άρθρου (σε εισαγωγικά) και τα πλήρη στοιχεία της συλλογής όπως πριν. Στο τέλος αναφέρονται και οι σελίδες τις οποίες καταλαμβάνει το άρθρο στη συλλογή.

π.χ. Best, S. (1995) 'Sexualizing Space', στο E. Grosz και E. Probyn (eds), **Sexy Bodies: The Strange Carnalities of Feminism**. London: Routledge, σσ.181-94.

— για άρθρο σε περιοδική έκδοση

Το όνομα του/της συγγραφέα ακολουθείται από έτος έκδοσης, τίτλο άρθρου (σε εισαγωγικά), όνομα περιοδικής έκδοσης (με πλάγιους χαρακτήρες ή **bold** ή υπογράμμιση ή οποιοδήποτε συνδυασμό των παραπάνω), αριθμό τεύχους και σελίδες τις οποίες καταλαμβάνει το άρθρο.

π.χ. Bell, D., J. Binnie, J. Cream και G. Valentine (1994) 'All Hyped Up And No Place To Go', **Gender, Place and Culture**, 1(1), σσ.31-47.

— για κείμενο σε ιστοσελίδα

Παρατίθεται το όνομα του/της συγγραφέα, το έτος δημοσίευσης του κειμένου στο διαδίκτυο, η ηλεκτρονική διεύθυνση και η ημερομηνία τελευταίας επίσκεψης.

π.χ. Κωστόπουλος, Τ., Δ. Τρίμης, Α. Ψαρρά και Δ. Ψαρράς (2002) 'Η Άλλη Παγκοσμιοποίηση', <<http://www.iospress.gr/ios2002/ios20021013a.htm>> , τελευταία επίσκεψη: 15/01/2003.

— για βιβλίο ή άρθρο μεταφρασμένο από άλλη γλώσσα

Μετά τον τίτλο του βιβλίου ή άρθρου, παρατίθεται και το όνομα του μεταφραστή ή της μεταφράστριας. Στην περίπτωση αυτή, συνήθως παρατίθεται και το έτος πρώτης έκδοσης του βιβλίου ή άρθρου, όπως φαίνεται στο παράδειγμα.

π.χ. Lefebvre, H. (1991 [1974]) **The Production of Space**, trans. D. Nicholson-Smith. Oxford: Blackwell.

Massey, D. και L. McDowell (1993 [1984]), ‘Ένας Χώρος για τις Γυναίκες;’, μτφ. Ντ. Βαΐου, στο Κ. Χατζημιχάλης (επιμ.), **Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική: Κείμενα από τη Διεθνή Εμπειρία**. Αθήνα: Εξάντας, σσ.111-25.

β) γαλλικό σύστημα

Η παραπομπή γίνεται **σε υποσημείωση στο κάτω μέρος της σελίδας ή στο τέλος του κειμένου** (footnote ή endnote). Εισάγουμε υποσημείωση στο σημείο της παραπομπής και παραθέτουμε εκεί τα πλήρη στοιχεία του βιβλίου ή άρθρου, δηλαδή όνομα συγγραφέα, τίτλο βιβλίου ή άρθρου (με *πλάγιους χαρακτήρες* ή **bold** ή υπογράμμιση ή οποιοδήποτε συνδυασμό των παραπάνω —αν υπάρχει υπότιτλος, καλό είναι να περιλαμβάνεται), τόπο έκδοσης (πόλη), εκδότη και έτος έκδοσης.

π.χ. E. Wilson, ***The Sphinx in the City: Urban Life, the Control of Disorder, and Women***. London: Virago, 1991.

Κ. Χατζημιχάλης (επιμ.), **Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική: Κείμενα από τη Διεθνή Εμπειρία**. Αθήνα: Εξάντας, 1992.

Σε περίπτωση που παραθέτουμε αυτούσιο απόσπασμα από βιβλίο ή άρθρο, το βάζουμε μέσα σε εισαγωγικά και παραθέτουμε και τον αριθμό της σελίδας στην οποία βρίσκεται το απόσπασμα.

π.χ. W. Haver, ***The Body of This Death: Historicity and Sociality in the Time of AIDS***. Stanford: Stanford University Press, 1996, σελ.67.

Σε περίπτωση που ακολουθεί *αμέσως* επόμενη αναφορά στο ίδιο βιβλίο ή άρθρο, γράφουμε ‘στο ίδιο’ ή ‘*ibid.*’ και αριθμό σελίδας (αν παραθέτουμε αυτούσιο απόσπασμα).

π.χ. στο ίδιο, σελ.85, ή *ibid.*, σελ.85.

Σε περίπτωση που ακολουθεί (*όχι αμέσως*) επόμενη αναφορά στο ίδιο βιβλίο ή άρθρο, γράφουμε όνομα συγγραφέα ακολουθούμενο από την ένδειξη ‘όπ.αν.’ (= όπως αναφέρθη) ή ‘*op.cit.*’ και αριθμό σελίδας (αν παραθέτουμε αυτούσιο απόσπασμα).

π.χ. W. Haver, *op.cit.*, σελ.85.

Για τη σύνταξη της **λίστας με τις βιβλιογραφικές αναφορές** στο τέλος του κειμένου, ισχύει ό,τι και στο σύστημα Harvard, με τη διαφορά ότι το έτος έκδοσης του βιβλίου ή άρθρου παρατίθεται στο τέλος, μετά τον εκδοτικό οίκο.

π.χ. Leach N. (ed.), ***Rethinking Architecture: A Reader in Cultural Theory***. London: Routledge, 1997.

Best, S., 'Sexualizing Space', στο E. Grosz και E. Probyn (eds), **Sexy Bodies: The Strange Carnalities of Feminism**. London: Routledge, 1995, σσ.181-94.

Bell, D., J. Binnie, J. Cream και G. Valentine, 'All Hyped Up And No Place To Go', **Gender, Place and Culture**, 1(1), 1994, σσ.31-47.

Αν και πολλοί/-ες συγγραφείς που χρησιμοποιούν το γαλλικό σύστημα δεν παραθέτουν λίστα με βιβλιογραφικές αναφορές στο τέλος του κειμένου τους, σε κάποιες περιπτώσεις είναι απαραίτητο να παρατίθεται.

γ) παραλλαγή του συστήματος Harvard

Επώνυμο συγγραφέα και έτος έκδοσης βιβλίου ή άρθρου εμφανίζονται **σε υποσημείωση** αντί σε παρένθεση μέσα στο κείμενο. Κατά τα άλλα, ισχύει ό,τι και στο σύστημα Harvard.